

opgevangen radio-uitzendingen (wij maakten daar al melding van) en voor het samenstellen van programma's die naar Indië moesten worden uitgezonden. Zij kende voorts *public relations officers* die aan de *Nica-teams* werden toegevoegd (zoals bleek, kreeg Sardjono die functie op Morotai) en dan was er, sinds juli '44, de film- en foto-afdeling.

Die afdeling werd geleid door een Australische cineast; er werden foto's en films gemaakt over de Nederlandse oorlogsinspanning in en bij Australië. Begin '45 nu werd besloten, daar twee andere soorten films aan toe te voegen: films over de heropbouw van Nederlands-Indië en films, in Australië opgenomen, die gebruikt zouden kunnen worden bij de voorlichting en de scholing van de Indonesiërs in de straks bevrijde delen van Indië. Het was voor die twee laatste soorten films dat contact werd opgenomen met Joris Ivens die vóór de oorlog naam had gemaakt met zijn documentaires en in de oorlogsjaren als *assistant-producer* werkzaam was geweest bij de filmproductie-maatschappij *United Artists* in Hollywood. Hij had enkele films gemaakt voor het Amerikaanse leger, voor de *National Film Board* van Canada en voor de *Shell* maar eind '44 verklaarde hij zich bereid, in Australië films te gaan maken voor de *Nigis*. Hij gaf er een royaal contract voor op – van der Plas deed een persoonlijk beroep op een Amerikaanse generaal om een snel vertrek van Ivens naar Australië mogelijk te maken en deze kwam eind maart '45 aan, evenwel zonder *re-entry permit* voor de Verenigde Staten. Dat zou hem trouwens vermoedelijk niet zijn verstrekt – hij stond er bekend als een actief sympathisant met het communisme en de Sowjet-Unie.

In mei of juni '45 leidde dat tot een probleem omdat aan Ivens, die toen deed weten dat hij voor de technische afwerking van de films die hij in Australië zou maken, een tijdlang in Hollywood zou moeten werken, bleek dat het *State Department* de afgifte van een *re-entry permit* had geweigerd. Van Mook wendde zich daarop in juli tot de Nederlandse ambassade in Washington – dit probleem was nog niet opgelost, toen Japan capituleerde.

Een nieuw probleem met Ivens zou volgen.

★

Wij schreven eerder dat Aneta aanvankelijk in Australië geen eigen agentschap had. Dat agentschap is er pas medio '42 gekomen in de persoon van de Indische journalist G. A. van Bovene, die als radio-spreker vóór